TRITON

Letní kursy

Chorobopis nezralosti

Ludmila Freiová

TRITON

Ludmila Freiová

LETNÍ KURSY

Chorobopis nezralosti

TITULNÍ LIST

Ludmila Freiová
Letní kursy
Chorobopis nezralosti

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována, ani jinak šířena bez písemného souhlasu vydavatele.

© Ludmila Freiová, 2006
Cover © Renata Ryšlavá, 2006
© TRITON, 2006

ISBN 80-7254-635-X

Naše vášně vytvářejí černobílé kompozice

(Arnold Gehlen)

JSEM V POLOVINĚ VYPRÁVĚNÍ,

nebo snad ve třetině, nevím, nemám přehled. Dopsala jsem stou šedesátou stránku a teprve teď mě napadlo, že mé vyprávění potřebuje předmluvu. Nebo spíš vysvětlení. Omluvu?

Jsem překladatelka a nikdy jsem se nepokoušela vymýšlet příběhy, vím, že to nedovedu. Ale každý je prý schopen napsat jedno dílo, vyprávět svůj život. I já?

Ano, snad ano. Mám už sto šedesát stran a s každým slovem znovu žiji, co jsem žila. Má literární zásluha je tu čistě technického rázu, ani výběr faktů není mým dílem, nýbrž, je-li jaký, je dílem mé paměti, občas již selhávající. Mohla bych předstírat, že příběh je fikce?

Bývá to zvykem a už jsem si takovou předmluvu nastylizovala. To bych však musela dovolit kritikům, aby mé vyprávění posuzovali podle uměleckých měřítek. A musela bych přijmout jejich ostré výtky, neoprávněné výtky, protože to, co píši, není literární útvar. Ze svého příběhu nic nemohu vyškrtnout a nic do něho přidat, každé slovo navíc by byla lež, každé vynechání přetvářka.

Měla bych ovšem ovládat stylistickou stránku psaní, vždyť na mých překladech je především chválen jazyk, styl. Skutečnost se však nesnadno překládá do slov. Někdy je myšlenka přilepena ke scéně, od níž se nemůže odtrhnout, a nutí mě popisovat ji ze všech stran. Jindy mi vzpomínky prolétají hlavou jako sněhová smršť a berou s sebou slova, nestačím zapisovat. Pak v textu chybí všechno mimo jména věcí, které jsou hnány z nebytí do nebytí. Slova se rozsvěcují o věci, je to jako prastaré škrtání sirkami a mívám těch světýlek plnou hlavu. Teď ne. Teď jen škobrtavě sepisuji omluvu pro dílo, které je proti všem literárním pravidlům, stavebně nevyvážené, bez gradace, se všemi chybami, jež dělávají začátečníci.

Ani sám příběh není vlastně příběh, neboť nemá konec. Začal před více než dvaceti lety a skončí mou smrtí; ale já dosud žiji a snad ještě

dlouho budu žít. A až na jednu věc se v něm nic neobyčejného nestane, podobný příběh byl jistě nesčetněkrát prožit. Avšak ani kdyby ho prožívaly všechny ženy, co jich kdy žilo na zemi, neubere mu to na bolesti. Ani na jedinečnosti, svůj příběh žije každý sám. Leč tohle už jsou jeho slova, ne moje. Nic ze mne nezbylo, nic mimo to, co ve mně zanechal on. A tak nakonec nevím, proč bych se měla podepsat jinak než

V Praze 25. března 2053

Antima

P.S. Své překlady už léta diktuji automatickému psacímu stroji. Toto vyprávění však nesnese zvuk, lekala jsem se vlastního hlasu. Vypůjčila jsem si z archívu ruční psací stroj, byl naštěstí v dobrém stavu, zcela nehlučný, a písmeno za písmenem sama vyklepávám. Bude to ještě dlouhá práce, jistě mi zabere celé měsíce. Ale i to je dobře, aspoň uplyne trochu času, toho času, který v mně stojí. Snad, vypíšu-li všechno, se konečně zbavím toho mučivého stesku, prahnutí, které už nemá cíl. Jen pro tuto naději píši, pro nic jiného.

EXPOZICE S KOLIZÍ

Letní kursy jsou přístupny každému občanu členských států, kterého doporučí zaměstnavatel nebo škola. Číslo občanského průkazu, státní značku… účastník kursu, který s sebou bere děti… nedoporučuje se, aby kurs navštěvovaly děti mladší osmi let… u správy kursů se lze dát pojistit… povinné ručení, úrazy, nemoci, ztráty všeho druhu, a to do výše…

Pojistit se!

Smutnější žert už sotva najdu. Jako bych teď mohla jít a žádat náhradu. Náhradu! Za co? Za něho? Po dvaceti letech?

Stejně jsem se nedala pojistit. Nebyl můj. Byl, ale…

Listuji v záznamech z té doby, vlastně z doby předtím. Nechápu, koho se týkají. Mne? Mne tehdejší? Jiné mne? Nic neříkající, nudné poznámky o přednáškách, reedicích, texty na záložky, návrhy na prodloužení smluv, jména lidí, jež neznám, nikdy jsem je neznala. Mohu snad já, já z doby potom, být svědkem dní, jež žila bytost mého jména? Úspěšná, nepochopitelná žena, již oslovovali paní redaktorko? Ta žena je moje minulost? Doba předtím je mnou prožitá doba? Hrozím se svého dávného obrazu, jaká divná já si tu jdu vstříc?

Nejsem to já, vím. Jsem pouze na této straně, ne tam. Den předělu je postaven mezi mne a tu, která není, zrcadlo, jež nové odráží a staré smývá. Co bylo před tím dnem, je za zrcadlem, odepřeno zraku. Přátelé? Manžel? Syn? Jak bych se s nimi mohla setkat? Nepoznala bych je, více než dvacet let uplynulo ode dne předělu. Jak vůbec vím, že byli? Jména v těch starých záznamech mohou dnes znamenat cokoli, za zrcadlem je neexistence. Před ním už není ani manžel ani syn a nikdy si nebudu jista, zda mi je nepřinesl jen úpěnlivý sen, vytrysklý ze zoufalství.

Nemohu se najít tam, kde už nejsem, nedostanu se za datum své… málem jsem napsala smrti, a kdysi jsem ten den měla za počátek, první den života, zrození do radosti.

Záznamy z doby předtím končí přihláškou do letních kursů, zčásti vyplněnou, s dvakrát přepisovaným datem. Tušila jsem, co se stane? Odkládaný odjezd, váhání. A přece přitažena. Tebou? Vím, že ne. Vím, že ano, protože nebyl jiný důvod, nebyl jiný cíl, jen ty. – Jste malířka? – Chovám se tak? – Poměřujete mě. Vrýváte si mě do paměti. Chcete si mě nakreslit. – Všechno jsi věděl dřív než já, i to , že jsem přijela za tebou.

Přihláška je vložena do sešitu s německou frazeologií, kromě filmového snímku je to už jediná památka na něho, připsal mi sem pár slov, tohle je jeho písmo. Bylo. Dnes jistě píše jinak, vždyť tenkrát v roce třicet…

Na deskách sešitu směšné poznámky, letiště 17:20, večeře v Kurshotelu, zápis po příletu, kurs od 9 ráno, první dvě stránky popsány seškrtaným textem, chtěla jsem snad vydat o letních kursech reportáž?

Nějaké nepříliš navštěvované místo. Slečna u přepážky se smála.

Nemáme letní kursy v nepříliš navštěvovaných místech. Jakmile někde zavedeme letní kurs, místo se ihned stane velmi navštěvovaným. Přejete si hory, moře? Spíš chladněji? Poblíž velkého města? Slovensko? Belgii? Balkán? Nebo trochu dál?

Bezradná. Nějaký dobrý kurs.

Všechny kursy jsou dobré, řekla slečna, dám vám něco, budete spokojena. Červenec? Přistrčila mi tlustý prospekt a zapsala si mě.

Po Praze hustý červnový smog, kyslíkové oázky plné, dokonce s frontami, spěchám, doma konečně čerstvý vzduch. Balit, a co nejméně věcí, vždyť kam se dá v nějakém kursu jít? Prospekt, co lze koupit na místě, neponesu s sebou.

Na místě vše, tedy jen pár kousků prádla, plavky, dva kalhotové komplety. Sešit, a zase studentka, trochu stará.

Tyhle poznámky se docela jistě týkají mne. Když je čtu, skoro jako by vyvolávaly v paměti představu. Jenže ta slečna u přepážky je pokaždé jiná, není to paměť, jen předpoklad, že jsem si zapsala, nevím kdy a nevím proč, co se skutečně stalo. Co jsem prožila. Já. Jiná já, kdysí.

Nic mi nepředala.

Má paměť začíná příletem.

Zapadlo slunce a vzduch se zdál červený. Na obrovské svítící šipce nápis KURSHOTEL a mezinárodní vítací značka.

Než nás k němu z letiště dopravili vydýchaným autokarem bez klimatizace, měla jsem chuť požádat rovnou o zpáteční letenku. A ještě v noci se vrátit, k ránu si doma vypít kondicionovanou kávu a v redakci se omluvit a třeba i hradit podniku zbytečné výlohy s tím bláznivým nápadem. Kurs němčiny, já, teď!

Autokar nás vrhl do kyslíkové bomby subtropických rostlin, na listech se srážela vlhkost do narudlých kuliček, samá malinká slunce, písek na pěšinách píchal do očí a Kurshotel nebylo vidět. Alžířan v uniformě si nás zkontroloval a každému přidělil číslo, autokar zabořil střechu do palmového listí, šťavnatě zapraskalo, odjel. Mohla jsem se ještě vrátit?

Kéž jsem to udělala! Nebylo by předělu, nebylo by zrcadla, já bych byla já, i dnes tehdejší, stále já, pokojně stárnoucí, laskavý mechanismus, který pije desetkrát za den svou kávu a dvakrát multivit, který přijímá autory a čte rukopisy, píše doporučující a zamítavé posudky, překládá ze čtyř jazyků, účastní se nakladatelských porad a mezinárodních sympozií, kterého zvou na všechny významné vernisáže, mechanismus na výši, soudný, s citem pro psané i mluvené slovo, ale právě jen s tímto citem, s žádným jiným. Nebo ano? Nepamatuji se.

K číslům nám v recepci přidali klíče, žádala jsem okna k západu. Úsměv, můžete si vyměnit stěny, hotelové buňky jsou orientovány do tří směrů.

Mohlo mě to napadnout, kdybych nebyla jako kdejaký hloupý evropský patriot počítala se zastaralým inventářem. Afrika. A zatím jsou v mnohém dál než my, nám stále v něčem brání naše kulturně historické předsudky. Dáme na tradici, málem ji píšeme s velkým T. A všude nám překáží.

Vybalit kufřík, jen jestli se tu dá skutečně všechno koupit. Například tyhle růže jsou už dost vyvětralé, zítra se poohlédnu po nových. Odsunula jsem vázu, ale převrhla se. Ubrus rychle vsával stružku vody, překvapením jsem ji nechala úplně vytéci. Přehánějí s tím realismem. Sáhla jsem po růžích, píchaly. Pravé!

Nejsem ve městě, uvědomila jsem si. Kurshotel není ponořen do smogu, nepotřebuje čističe, umělá kvítka, která vdechují nemocný vzduch a vydechují na nás voňavý kyslík. Jestlipak tu mají v kuchyni pohlcovací tapety, když si mohou kdykoliv otevřít okno?

Cítila jsem se svěží a bylo mi neobyčejně dobře, sprcha v koupelně měla stupnici přesně jako mám doma, od chladné vody do horké páry,

ještě zapnout televizní stěnu a jako bych byla v Praze. Zvuk byl odladěn a jazyková škálka nefungovala, zatáhla jsem tedy ochranný závěs, přisál se k hladké ploše a splynul s tapetovým vzorem.

Často mě později napadalo, jak je divné, že si pamatuji všechny ty bezvýznamné detaily, zatímco závažné děje předešlých dní jsou pro mne ztraceny. A není jiné vysvětlení, než že se můj čas už schyloval k tobě, byls blízko, v témž hotelu, i když jsem o tobě dosud nevěděla.

Ráno plna radostného napětí, jako by ta němčina stála za to. Proč jsem si nevybrala něco lepšího? Teorii řízení jsem určitě potřebovala víc než jazyk sousedního členského státu, pro základní domluvení už tehdy stačila mezinárodní značková soustava a hrubý překlad stejně pořídily stroje. Kdo ví, proč mi podniková rada kurs doporučila, nakonec mi chtěli jen udělat radost, tehdejší mně, svědomité, úspěšné ženě, kterou stojí za to si naklonit. Nepochopitelné mně, těšící se na kurs němčiny!

V přízemí bar s výbornou kávou a na první hodinu. Po zahájení. Profesor na mne pohlédl s mírnou nelibostí a rychle jsem usedla na jediné volné místo, které jsem v té chvíli zahlédla, hned do první lavice. Pero, sešit a pocit prvního školního dne. Uklidňující? Vzrušující až do závrati.

Můj soused bez pohnutí sledoval výklad. Byl to drobný plavovlasý chlapec, měl jemný, skoro dívčí profil, stisknuté rty, díval se na profesora s dětskou dychtivosti, pozorný celým napjatým tělem. Mimoděk jsem se ohlédla, kdo asi vzal s sebou tohle dítě, a dokonce hned do kursu pro pokročilé, do intenzivního kursu, rodiče někdy nemají rozum. Syntetická vejce a proteinová čokoláda nevyrovnají v dětském organismu to neustále přetěžování, děti ctižádostivých rodičů jsou na tom špatně.

Profesor sebral své desky a vyšel z učebny. Můj sešit ležel na lavici dosud neotevřen, o čem byla zahajovací přenáška? Pokrčila jsem nad sebou rameny, asi jsem unavena. Zítra budu pozornější, mám si přece zopakovat němčinu. Co jiného bych tu dělala?

Můj soused bez ohlédnutí vyběhl do dvorany. Že by k nikomu nepatřil? Znovu jsem se rozhlédla, ale nikdo z dospělých si chlapce nevšímal. Je tu sám?

Po přestávce cvičení v kabinách, mé číslo bylo kdovíjak vzdálené od jeho, nezahlédla jsem ho. Padlo na mne něco jako stesk a nedokázala jsem se soustředit na text z pásku. Mechanicky jsem opakovala věty a přístroj mi téměř pokaždé signalizoval ŠPATNĚ. Mělo mě to vyburco-

vat, takové věci se mi přece normálně neděly, vždy jsem se soustředila snadno a na dlouho, k závisti kolegyň, co všechno mi záviděly! Teď nejen že mě má rozptýlenost nevarovala, dokonce mi byla lhostejná. Měla jsem v hlavě jen to dítě, nakonec je tu opravdu sám? Co nevidět ho pošlou domů? Škoda,má takový zájem.

Co bych pro něj mohla udělat?

Co bys dělala, namítala jsem si. Týkají se tě jeho starosti? Není tvá vina, že je tu bez dohledu. Od kdy se staráš o cizí problémy?

Ale mohla bych říci, že je tu se mnou.

Mohla bych? Směji se sama sobě, nezapsala jsem si přece do přihlášky dítě.

Zaplatím pokutu, co na tom. Takový zájem, tak usilovná snaha…

Kroutila jsem hlavou nad svými nápady, proč se mám do něčeho plést? Přidělávat si nesnáze ? Zbláznila jsem se?Vědět o tom v naší redakci, zavolají sanitku. Já a starat se o někoho! Bylo to naprosto mimo mé zásady, nepoznávala jsem se. A zároveň jsem věděla, že bych byla schopna čehokoliv, jen aby ho nevykázali, jen aby mi zůstal.

Jen aby mi zůstal? Sáhla jsem si na čelo. M n ě?

Tak plnou hlavu jsem ho měla, že jsem k němu bez váhání zamířila, když jsem ho v poledne spatřila v jídelně. Přisedla jsem si k jeho stolu, byl tam sám.

Chlapečku, dá se mu říci chlapečku? Kolik mu může být? Třináct?

„Chlapečku, s kým tu jsi?“

Zabodl do mne oči jako dva nože. „Teď s vámi.“

„A jinak?“

„Co jinak?“

„Maminku tu nemáš?“

Na očích mu pomalu vyvstávaly slzy, naplnily koutky, ale nestekly, jen smyly ostrou žluť duhovek a jeho pohled zhnědl.

„Je mi patnáct pryč,“ řekl ovládnutým, rovným hlasem.

„Odpusťte, nechtěla jsem….. Náhle mě sevřely rozpaky.

„Neomlouvejte se.“ Hlas mu zdrsněl, jako by mu mé vykání přidalo na věku. Mračil se na své slzy, dosud mu stály v očích. Vstala jsem.

Vzhlédl ke mně a nejednou se usmál. „Můžete tu zůstat, jestli chcete. Už jsem si zvykl.“

Znovu jsem usedla. Zvykl si? Na mne?

Dal se do smíchu. „Zvykl jsem si být pokládán za nemluvně."

„Ale za pět minut to každého přejde, viďte." Jeho řeč skutečně málo odpovídala jeho vzhledu.

„Vás už to přešlo." Otázka. Velmi zvláštně intonovaná otázka, s tečkou na konci. Jistota, že odpovím kladně?

Usmála jsem se místo kývnutí, rozuměl a zasmál se. Ne sebevědomě, to není přesný výraz, ale nemám jiný, sebevědomému smíchu se to nejspíš podobalo. Předložil mi jídelní lístek a kývl na číšníka.

Tak jsem se seznámili.

Kdykoliv jsem si později představila ten první den, tu první hodinu, pokaždé mne napadlo, že už tehdy jsem si musela všechno uvědomit. Není možné, abych nevěděla, abych ještě tak dlouho nevěděla. Ale jestliže už tehdy…

Ne, nevěděla jsem nic. Ani o něm, tím méně o sobě. Nemohla jsem se natolik znát, neměla jsem přece žádnou podobnou zkušenost. Jak bych jinak byla mohla dopustit…

Kdyby se vrátil čas a já mohla znovu žít ten první den, můj milý, byla bych odletěla? Ne, nevěř tomu, nedokázala bych to. Vždyť tu divnou předchozí dobu, která ještě neobsahovala tvou tvář, mám vymazánu z paměti, už tehdy jsem ji měla vymazánu. Vše, co jsem žila, jsi ty.

Přesto se tě chci zbavit. Proč jinak bych teď psala? Vypovědět den po dni, minutu po minutě všechno, co mi z tebe zbylo, každou vzpomínku a každou představu, vypsat se z tebe, když vyplakat se z tebe neumím.

Nebudeš to číst. A kdybys četl, třeba v tom ani nepoznáš náš společný čas, třeba se naše vzpomínky nekryjí, kdo ví, jaký příběh bys vyprávěl ty. Ale ty nic nenapíšeš, ty nic nevíš. A nedovíš se. Nikdy se nedovíš, jak oslnivě svítí těch několik let, zářivá duha, den bez večera, noc bez rána, štěstí. Předtím je nebytí. Potom prázdno. Dvacet let zoufalého prázdna.

Z našeho prvního oběda si pamatuji pouze chlapcův hlas, jasný a teplý, jako by se tajně radoval, a plný barev, jistě umí zpívat. A oči, proměnlivé jako zneklidněná voda, hnědnou a žloutnou, pokaždé se dívají jinak. Nevím, co jsme jedli, nevím, o čem jsme mluvili. Uhranutí?

Po jídle si zapálil cigaretu, ani trochu se k němu nehodila. Nepočkala jsem, až dokouří. Zdálo se mi, že bych ho měla napomenout, a místo toho se mi chtělo pohladit ho po vlasech, byly temně plavé, a jak pohnul hlavou, rozlil se o nich nový odstín. Zmatena z představ, zmatena sama

ze sebe. A strach, vzkypění strachu dosud nezažitého, že neobstojím. Začnu se nevhodně chovat a vysměje se mi, uteče přede mnou, bude mnou pohrdat, ale nejspíš se mi vysměje a odletím, a nechci, nic z toho nechci! Záleželo mi snad předtím tak málo na lidech, že jsem vždy bezpečně a dokonale ovládla každou situaci? Nevím. Ale ve chvíli, kdy jsem odcházela z jídelny, věděla jsem, že prchám, tonu a že jsem šťastna.

Výtah. Můj pokoj. Zrcadlo. Žaluzie staženy, světlo konejšivé. Patnáct pryč, řekl. Jak je to hrozně, hrozně málo! Chlapec a stará žena.

Stará? Když jsem šla k maturitě, byli pro mě všichni kantoři staří, i ti, co právě přišli z fakult, rozdíl pěti let byl nekonečně velký. Co potom… Ta vysoká čísla mě zbavila rovnováhy, zachytila jsem se pelesti. A znovu k zrcadlu. Má tvář v milosrdném polostínu. Matná, zamžená. Slzy?

Chvějícíma se rukama jsem povytáhla žaluzie. Můj krk je hladký, bez jediné příčné rýžky, klíční kosti měkce vystupují…

Výstřih. Příliš velký, příliš odhalující. Látka přiléhá k tělu, obkresluje ňadra, boky, tenhle komplet si už nesmím vzít, vypadám vyzývavě.

Stáhla jsem ze sebe šaty a otevřela skříň, svetr, tričko, další komplet. Prádlo. V čem já tu vůbec mohu chodit?

Bezradně sedím na okraji křesla, před sebou nepotřebný textil, za sebou zrcadlo. Trnu strachem, otáčím se. Zrcadlo mě přijímá, vstávám, kráčím k němu, máš dosud pružný krok, říká mi a přestávám se chvět.

Ano, krok. Štíhlé nohy, úzké boky, ploché břicho, nevelká ňadra, oblá ramena, jen zdánlivě poněkud schýlená, mdle svěšené paže, všechno dohromady v souladu, přehazuji šátek přes horní okraj zrcadla a zakrývám jím obraz hlavy, jen tělo zůstává, pokožka zlatavá od horského slunce, žena nejvýš pětadvacetiletá, rozkládám zrcadlo a zpětinásobí se, prohlížím si ji ze všech stran, jako bych ji viděla poprvé. Vidím ji poprvé.

Pak pomalu posouvám šátek vzhůru, brada dosud zaoblená, ne, z profilu ne, jen zpředu se smíš dívat, rty mají výraznou, tesknou křivku, u koutků změklou pleť, napne ji úsměv? Zkouším to, ale úsměv se nedaří, patří k němu oči. Otvírám je a přivírám , zůstávají však stejné, je v nich trýzeň, smutek, od kdy já mám tyhle oči? Odvracím se, hledám kabelku. Přikrývám své nové oči tmavými brýlemi.

Nad nimi na čele tenké nitky vrásek. Odstupuji. Teď, na šest kroků, není vidět nic, ale zblízka tam jsou a nedají se smazat. Sponky. A vlasy zakrývají čelo, lehce, jakoby náhodou.

Ta žena přede mnou jsem já? Mladá, zbavena nejméně dvaceti let. Takhle snad…

Náhle mě polil stud. Bože!

Spěšně srovnat zrcadlová křídla, vlasy zpět do uzlu, protože to mi nesluší, obléci odložený komplet a do horkého parku. Snad tě nepotkám, teď nechci.

Šla jsem opačným směrem, než odkud nás přivezl autokar, a po chvíli hluk města, tlumený odpolední výhní. Obchody právě otvíraly, byly čtyři hodiny. Tak dlouho jsem blouznila před zrcadlem!

Miniaturní město, městsky se tvářící vesnice. Průchody, podchody, podloubí, palmy, vodotrysky. Pastelová průčelí domů. Vešla jsem do první prodejny textilu, něco vzdušného, lehkého, nepřiléhavého, neprůsvitného. Umky? Nejlepší šaty na prázdniny, stojí na těle jako papír, ale vůbec nehřejí, chladí. Patery snad stačí, a třeba už se s ním ani nesejdu. Čtvery jsem si dala zabalit a do jedněch jsem se hned převlékla, vyslechla rozpačitou chválu prodavačky a vědoma si toho, jak mi svým volným tvarem zohyzdily postavu a zbavily mě přitažlivosti, klidně a rozhodně jsem se vracela k hotelu.

Patnáct pryč, dítě. Nebudeš se mu líbit. Nesmíš. Tomuhle jedinému ne. Vůbec mě tehdy nenapadlo, že snad ještě neuvažuje v kategoriích dospělého muže nebo že mu jsem jednoduše lhostejná, ať vypadám jakkoliv. To až teď je mi divné, kde jsem vzala jistotu, že se mu zalíbím, nezohyzdím-li se. A přitom ta metamorfóza stejně nebyla nic platná.

Nahoře jsem se postříkla růžovým parfémem, jakoby ze zvyku, ale nebyl to můj zvyk. Co jsem si tehdy všechno nepředstírala! Snad jsem si dokázala předstírat i to, že svým úskokům věřím.

V jídelně přímo k našemu stolu. Nebyl tam. S očima na hodinkách i na dveřích jsem prožila pět minut čekání, v nichž se střídala obava, že mě v tom nevábném úboru nepozná, s obavou, že se mi vysměje, zvrácená naděje, že si přidal roky, že ho poslali domů a že všechno skončí před začátkem, s nadějí ještě zvrácenější, že si ubral roky, že je mu aspoň sedmnáct a že… Této poslední naděje jsem se nejvíc bála. Ne. Nejvíc jsem se bála o ni. A nevěděla jsem, že těch pět nekonečných minut je předobrazem celého mého příštího života. Když se blížila pátá minuta, byla jsem zoufale odhodlána jít chlapce hledat.

Pak vstoupil a hned u dveří se na mne usmál.

„Jdete pozdě," řekla jsem. Radost. Výčitka? Radost.

Pohlédl na hodinky. „V kolik jsme měli schůzku?" Odmítnutí? Jako bych si příliš dovolovala. Jídelní lístek, ale nesvá pod jeho pohledem, zmatek do všech koutů mysli, jak utéci i zůstat? Tentokrát nebudu umět ovládat situaci, nebudu to já, kdo určí pravidla našeho styku. Namátkou nějaké jídlo, stejně nebudu vědět, co jím, a konečně jsem zvedla oči. Setkala jsem se s pozornou, zkoumavou tváří, v níž nebyl ani náznak mé nejistoty.

„Jak vám to šlo v kabině?" Přetnout to zneklidňující ticho.

„To vás vážně zajímá?" Pochybnost . Nedůvěra.

Opravdu, moc mě to nezajímalo. Bylo na něm ostatně vidět, že studuje dobře. Plané řeči nemá rád, zdá se. Ale o čem s ním tedy mám mluvit?

„Nač vy byste se ptal na mém místě?"

„Proč na vašem? Zeptám se na svém, dovolíte-li."

„Jistěže dovolím." Co myslí žertem? Co vážně? Překvapoval každým slovem, ba každým pohybem. Jako by stále něco tlumil, krotil a zároveň to v nějakém jiném smyslu stupňoval. Nikdy jsem nepotkala člověka, který by mu byl byť jen v náznacích podobný. Nevšimla sis, řekl mi jednou, později, když jsem mu to tom pověděla. Když mi v ničem nechtěl přiznat pravdu.

Jeho otázky jsem se trochu bála. Budu umět odpovědět? Jako bych rázem zhloupla.

„Jak jste přišla na to, že jsem Čech?" V očích zájem.

„Neuvažovala jsem o vaší národnosti." Skutečně. Vůbec mi to nepřišlo na mysl.

„Ale hned jste na mne začala mluvit česky. Bylo by vás překvapilo, kdybych nerozuměl?" Oči dožluta. „Málem jsem to zkusil, nerozumět. Ale vaše přesvědčení mě odzbrojilo. Je to na mně vidět?"

Teď jsem si ho konečně mohla prohlédnout, říkal si o to. A pozorovala jsem ho dlouho, každou část tváře zvlášť a pak dohromady, pamatuji se, že jsem trochu zaklonila hlavu a přivřela oči, dívala jsem se na půvabný, vzrušující obraz a směla jsem se dívat, dokonce jsem k tomu byla vyzvána. Trpělivě čekal. Nakonec přece promluvil první, snad pochopil, že jsem zapomněla původní důvod toho prohlížení, a vzdal se.

„Jste malířka." Otázka s tečkou.

„Chovám se tak?"

Začali jsme si povídat otázkami a tenhle způsob konverzace nám nadlouho zůstal. Často jsme se pak museli pracně vracet zpět po otázkách jako po žebříku, dokud jsme nenašli výchozí bod.

„Poměřujete mě. Vrýváte si mě do paměti. Chcete si mě nakreslit." Dobromyslný tón, ale žlutá jiskra v oku. Postřehla jsem ji.

„Spíš namalovat. Kresba by nevystihla broskvovou příchuť vaší tváře." Přeřeknutí? Příliš silně jsem cítila tu příchuť na jazyku.

Hned měl na čele odmítavou svislou vrásku a rty se mu stáhly jako při políčku. Odejde?

„Promiňte." Poplašeně. A malý pohyb rukou jako bych ho chtěla zadržet. „Promiňte."

Pohlédl na mne s váhavým úsměvem. „Neodpověděla jste mi. Ještě na nic jste mi neodpověděla."

„Odpovím. Ptejte se." Vřelost, která se nehodila k situaci. Už ani svůj hlas neovládám?

„Ptal jsem se."

„Opusťte, zapomněla jsem vaši otázku." Trapná pravda.

„Nejste náhodou profesorka? Máte typickou paměť."

Zavrtěla jsem hlavou. Profesorka! Zapomnětlivá, bláznivá profesorka. Tak mě vidí? Tak se mu představuji. Proti své vůli, proti své snaze. Ale jde to dobře k umkám, které mi stojí kolem těla jako šustivá kůrka. Kterých si vůbec nevšiml.

„Konečně jedna odpověď, profesorka tedy nejste. Ale chtěl jsem vědět něco jiného, nevzpomínáte si?" Jako by peskoval žačku. Mluví vždycky s tou blahosklonnou nadřazeností, nebo je to jen reakce na můj zmatek? Takhle ho vůbec nepoznám. A chci? Chci ho poznat? Závrať. Chce poznat on mne? Ptá se. Proč?

„Čekám," řekl se stopou soucitu v hlase. „Ale nemusíte odpovídat, když nechcete."

„Chci. Nevím na co. Nezlobte se, jsem trochu nesoustředěná. Měla jsem moc práce v posledních týdnech." I to byla pravda. Ale práce nezavinila mou roztržitost, stačila jsem si odpočinout už v letadle, nepotřebuji mnoho k obnovení sil. Ostatně práce mě nevyčerpává, zvlášť když se daří. A která práce se mi nepodařila? Mohu být spokojena. Nejsem?

„Jezte," řekl, „odpočiňte si. Nebudu se vás na nic ptát." Sklonil hlavu